KOD_____

Dolnośląski Konkurs GEOGRAFICZNY **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2023/2024**	***zDolny Ślązak***	**ETAP WOJEWÓDZKI** **FINAŁ** **5 marca 2024 r.** **godz. 12.00** czas trwania 90 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu		

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem, nie używaj korektora. W razie pomyłki skreśl odpowiedź i napisz jeszcze raz.**
2. **Zadania rozwiązuj w wyznaczonych miejscach arkusza, zgodnie z instrukcjami sformułowanymi w treści polecenia.**
3. **Poza arkuszem nie możesz używać żadnych pomocy. Wszystkie potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
4. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do uzyskania liczbę punktów.**
5. **Maksymalna łączna liczba punktów za wszystkie zadania z arkusza wynosi 60.**

Powodzenia!

ZADANIE	1	2	3	4	5	6	7	8	SUMA
MAX. LICZBA PUNKTÓW	12	6	7	4	7	7	10	7	60
PUNKTY PRZYZNANE									

KOD_____

1. Uzupełnij informacje o Australii. Wpisz w wykropkowanych lukach poprawne wyrazy oraz otocz kółkiem właściwe z proponowanych wersji tekstu. (0-12)

Australia to najmniejszy kontynent na Ziemi, o powierzchni 7,7 mln km^2. Położona jest w całości na półkuli południowej. Przez jej terytorium przebiega Zwrotnik ……, na którym Słońce góruje raz w roku, w dniu (*wpisz datę*) …… . Australia znajduje się w zasięgu trzech stref klimatycznych. Północne tereny leżą w strefie klimatów ***równikowych / zwrotnikowych / podzwrotnikowych***. Roczne sumy opadów atmosferycznych przekraczają w tym rejonie 1000 mm. Centralna część lądu jest położona w strefie klimatów ……., w której roczna suma opadów rzadko osiąga 250 mm. W pasie południowych wybrzeży przeważają klimaty: kontynentalny oraz morski strefy klimatów …….. . Ten drugi typ klimatu charakteryzuje się ***ciepłą i wilgotną / chłodną i suchą / ciepłą i suchą*** zimą oraz latem, które jest na ogół ***gorące i suche / chłodne i wilgotne / ciepłe i wilgotne***.

Australia to jeden z najniższych na świecie kontynentów, jej średnie wzniesienie wynosi zaledwie 292 m n.p.m. Najwyższy szczyt – Góra …… położona w południowej części łańcucha Wielkich ……, sięga 2 228 m n.p.m.

Położenie, warunki klimatyczne i ukształtowanie terytorium Australii sprawiły, że zasoby wód powierzchniowych są tu bardzo małe. We wnętrzu kontynentu występują tylko rzeki okresowe oraz rzeki epizodyczne, określane słowem ***caatinga / creeks / uedy***. Największy system rzeczny tworzą dwie rzeki: ……. i Darling, płynące w południowo-wschodniej części kontynentu.

Dla terytorium Australii charakterystyczne są także solniska i słone jeziora, które okresowo wysychają. Wodę pitną mieszkańcy pozyskują głównie z wód podziemnych. W podłożu skalnym kontynentu występują rozległe i zasobne baseny wód …… . Nieckowate ułożenie warstw skalnych w tych basenach powoduje, że podziemne wody znajdują się pod dużym ciśnieniem, dlatego w przypadku przewiercenia warstwy skał nieprzepuszczalnych woda samoczynnie wypływa na powierzchnię.

Cały kontynent australijski zajmuje tylko jedno państwo (*wpisz jego pełną, formalną nazwę*): …… ……., ze stolicą w …… . Kraj jest bardzo silnie zurbanizowany, w miastach żyje około 90% ludności. Największe miasto, ……., jest zlokalizowane na ***E / W / N / S*** wybrzeżu. Przeciętna gęstość zaludnienia jest bardzo mała – na obszarze około 25 razy większym od Polski mieszka niecałe ***10 / 18 / 27*** milionów osób (2023 rok).

KOD_____

Współcześni Australijczycy to głównie ***emigranci / imigranci / reemigranci***, przybysze oraz potomkowie dawnych osadników z krajów Europy, Azji oraz Oceanii. Ludnością rdzenną są ……., których obecnie żyje na tym kontynencie około 500 tysięcy.

Gospodarka Australii jest bardzo dobrze rozwinięta. Rolnictwo opiera się głównie na hodowli zwierząt, wśród których największe pogłowie stanowią ***owce i bydło / owce i kozy / wielbłądy i indyki***. Australia ma bogate złoża różnorodnych surowców mineralnych, w tym m.in. rudy żelaza, boksyty oraz węgiel …….. . Przemysł …… i eksport surowców odgrywają istotną rolę, jednak w ostatnich latach coraz większego znaczenia nabierają różne gałęzie nowoczesnego przemysłu przetwórczego oraz przemysł zaawansowanych technologii. Dobrze rozwinięte są także usługi, w tym dochodowa turystyka. W Australii jest wiele wartych uwagi osobliwości przyrodniczych i obiektów kulturowych. Turyści chętnie odwiedzają potężny monolit skalny, zbudowany z prekambryjskich piaskowców, zwany ……., podziwiają podwodny świat organiczny Wielkiej Rafy Koralowej, która ciągnie się wzdłuż (*określ kierunek geograficzny*) …….. wybrzeży Australii oraz zwiedzają charakterystyczny gmach opery w największym mieście tego kontynentu.

2. Jedną z ważnych form ochrony przyrody są parki narodowe. Dopisz do każdej z podanych informacji nazwę jednego spośród istniejących obecnie w Polsce 23 parków narodowych, w którym możesz … (0-6)

A. … popływać na wodach lub pospacerować wzdłuż brzegu Jeziora Łebskiego (jezioro przybrzeżne).
B. … przejść przez Bramę Krakowską i powędrować Doliną Prądnika.
C. … odwiedzić Ośrodek Edukacyjno-Muzealny w Zwierzyńcu nad rzeką Wieprz.
D. … wejść na Szczeliniec Wielki, aby zobaczyć ciekawe formy skalne (Małpolud, Kwoka, Kołyska…).
E. … wziąć udział w spływie tratwami na rzece Dunajec.
F. … wspiąć się na najwyższy szczyt tego pasma górskiego, czyli Tarnicę (1 346 m n.p.m.).

Wpisz nazwy rozpoznanych parków narodowych:

A. ……..; B. ……

C. ……..; D. ……..

E. ……; F. ……..

KOD_____

3. Uzupełnij tabelę, wpisując do niej nazwy państw, w których obecnie występują lub mogą wystąpić w przyszłości wskazane problemy społeczno-ekonomiczne lub związane z zagrożeniami naturalnymi.

Nazwy państw wybierz z poniższego zestawienia.
Każde z wymienionych państw przyporządkuj <u>tylko do jednego</u> wiersza tabelki. (0-7)

Bermudy, Czad, Etiopia, Filipiny, Haiti, Indie, Indonezja, Islandia, Japonia, Kiribati, Korea Północna, Madagaskar, Malediwy, Nikaragua, Seszele, Sudan, Tajwan, Tuvalu, USA, Włochy, Zambia

Problem / zagrożenie	Państwa
Głód i skrajne niedożywienie oraz związana z tym nadumieralność i choroby	
Aktywne zjawiska wulkaniczne zagrażające życiu ludzi i infrastrukturze	
Zalanie całego/części terytorium związane z podniesieniem poziomu mórz	
Zagrożenie życia oraz zniszczenia spowodowane przez cyklony tropikalne	

KOD_____

4. Zaplanuj trasę dla kuriera firmy transportowej, rozwożącego towary do miast wojewódzkich Polski. W poniższym opisie trasy wpisz w lukach angielskie skróty nazw kierunków geograficznych (odpowiednio: N, E, S, W oraz N-E, S-E, S-W lub N-W). (0-4)

Kurier wyruszył z Wrocławia, jadąc na ..... do Poznania, a następnie na .....-…… w kierunku Bydgoszczy. Dalsza droga prowadziła w kierunku .....-…… do Olsztyna, a potem na ..... do Warszawy. Ze stolicy udał się na ..... w stronę Kielc, a następnie na .....-…… w kierunku Rzeszowa. Ostatni odcinek to jazda z Rzeszowa do Krakowa w kierunku ..... i powrót do Wrocławia drogami prowadzącymi na .....-…… .

5. Wykonaj poniższe polecenia, wykorzystując mapkę krajobrazową świata (załącznik 1**). (0-7)**

1. Rozpoznaj obiekty geograficzne wskazane na mapce strzałkami opisanymi kolejnymi literami od A do I. Podaj nazwy tych obiektów.

A/ Zatoka ……; B/ Zatoka ……;

C/ Jezioro ……; D/ Jezioro ……;

E/ wyspa ……; F/ wyspa ……;

G/ Przylądek ……; H/ Przylądek ……;

I/ Przylądek ……

2. Rozpoznaj wybrane krajobrazy (formacje roślinne, strefy roślinności) oznaczone różnymi barwami. Wpisz <u>na mapce</u> we właściwych miejscach cyfry przyporządkowane następującym krajobrazom:

1/ pustyni; 2/ tajgi; 3/ lasów równikowych; 4/ prerii; 5/ lasów podzwrotnikowych; 6/ sawanny.

Każdą cyfrę wystarczy wpisać <u>na mapce</u> tylko w jednym miejscu.

3. Otocz linią obszar występowania monsunów na kontynencie azjatyckim.

6. Wykreśl z każdego zestawu jedno pojęcie, które nie ma „geograficznego” związku z trzema pozostałymi określeniami. Wyjaśnij zwięźle swój wybór, wskazując, co łączy pozostałe pojęcia i dlaczego skreślone do nich nie pasuje. Wpisz wyjaśnienia w wykropkowanych miejscach. (0-7)

A. fen, monsun, tajfun, tsunami

B. makia, pampa, preria, puszta

C. Metysi, Mulaci, Papuasi, Zambosi

D. abrazja, falowanie, pływy, prądy morskie

E. barometr, deszczomierz, niwelator, wiatromierz

F. pingwin cesarski, puchacz śnieżny, niedźwiedź polarny, wół piżmowy

G. koło podbiegunowe południowe, południk zerowy, równik, zwrotnik Raka

A. ……

……

……

B. ……

……

……

C. ……

……

……

D. ……

……

……

E. ……

……

……

F. ……

……

……

G. ……

……

……

KOD_____

7. Formy ukształtowania rzeźby terenu mogą być naturalne lub antropogeniczne, powstałe w wyniku działalności człowieka. (0-10)

A. Podziel wymienione formy rzeźby w zależności od ich genezy.

atol, barchan, depresja, faleza, fiord, grobla, hałda, kamieniołom, mierzeja, nunatak, polder, polje, rów melioracyjny, szelf, taras rolny, terasa, turnia, ued, wał przeciwpowodziowy, żleb

Formy naturalne: ……

……

……

Formy antropogeniczne: ……

……

……

B. Sześć spośród wymienionych w zadaniu form rzeźby przedstawiono na zdjęciach (*załącznik 2*). Rozpoznaj je i podpisz.

C. Wskaż te formy, które <u>nie występują</u> w Polsce, stawiając w kwadratach przy wybranych fotografiach znak X.

8. Określ prawdziwość poniższych informacji, wpisując odpowiednio TAK lub NIE. (0-7)

A. W Polsce obowiązującym czasem urzędowym jest czas środkowoeuropejski, o 1 godzinę wcześniejszy od czasu uniwersalnego. ……

B. W ostatnich latach liczba ludności Polski nieznacznie, ale systematycznie maleje. ……

C. Społeczeństwo Polski określamy obecnie jako starzejące się. ……

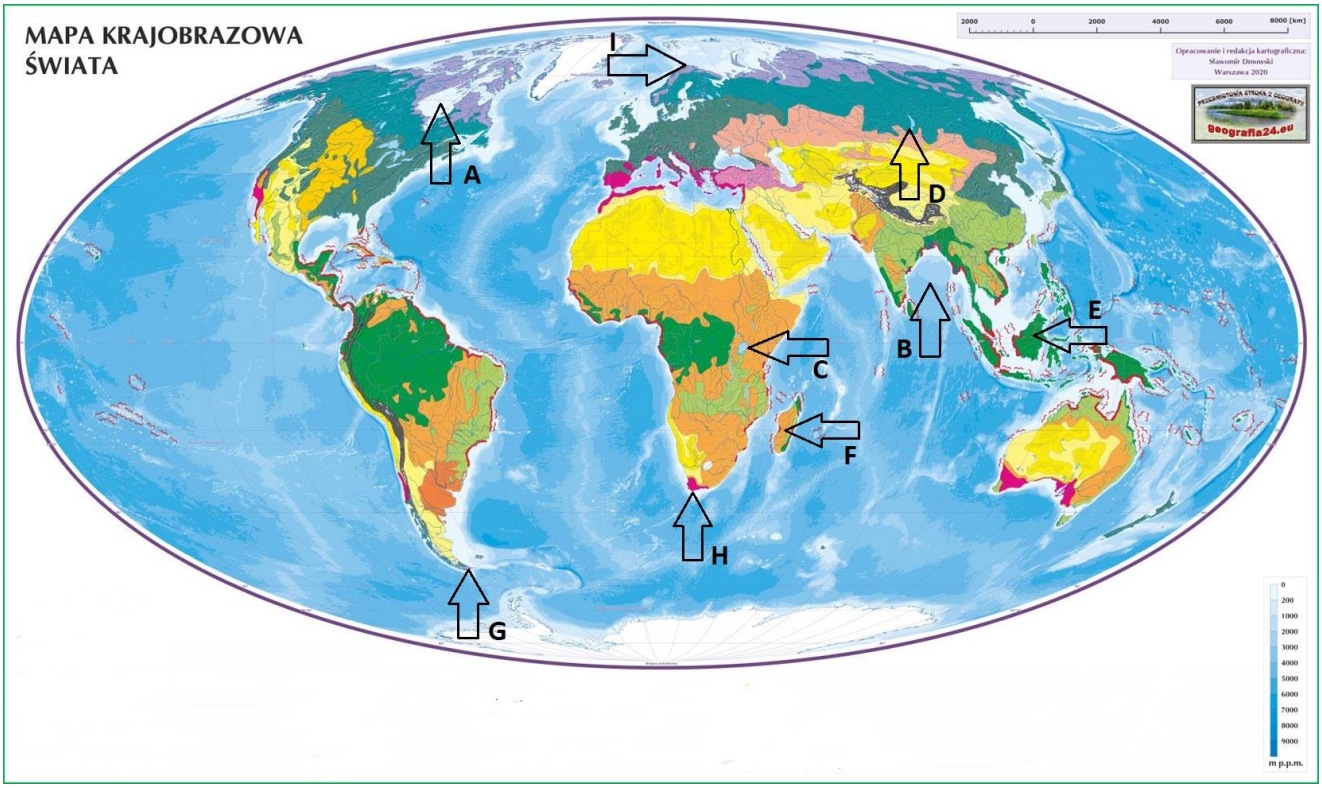
D. Największa gęstość zaludnienia występuje w Polsce na terenach sąsiadujących z Białorusią i Ukrainą. ……

E. Większość pracujących w Polsce osób zatrudnionych jest w sektorze usług. ……

F. Jednym ze skutków restrukturyzacji przemysłu może być wzrost bezrobocia związany z zamykaniem nierentownych przedsiębiorstw. ……

G. Większość produkowanej obecnie w Polsce energii elektrycznej pochodzi z elektrowni cieplnych, wykorzystujących odnawialne źródła energii. ……

KOD_____

Załącznik 1

[źródło: geografia24.eu]

1/ .....

2/ .....

3/ .....

4/ .....

5/ .....

6/ .....

Załącznik 2

[źródło: Wikipedia, Wikisłownik, Wikimedia]